

19. DESEMBER 2022

Risikovurdering - Høyriskoområder for introduksjon av høypatogen fugleinfluensa (HPAI) til fjørfe i Norge

Foto: Colourbox.

Forfattere

Silje Granstad
Grim Rømo
Michaela Falk
Arvid Reiersen
Bjørnar Ytrehus
Johan Åkerstedt

Alle ved Veterinærinstituttet

Kvalitetssikret av

Merete Hofshagen, avdelingsdirektør, Veterinærinstituttet

www.vetinst.no

Innhold

1	Bakgrunn	3
2	HPAI-status i Norge og Europa	3
3	Historisk forekomst av HPAI i Norge	4
4	Fjorfeproduksjon i Norge	6
4.1	Rogaland.....	8
4.2	Østlandet	10
4.3	Trøndelag	11
5	Fuglebevegelser i vinterhalvåret.....	13
6	Høyriskoområder i Skandinavia	14
7	Vurdering	14
8	Referanser	15

1 Bakgrunn

Mattilsynet har bedt Veterinærinstituttet om å identifisere områder i Norge der risikoen for introduksjon av høypatogen fugleinfluenza (HPAI) til fjørfe og andre fugler i fangenskap per desember 2022 antas å være forøket. I slike områder kan det dersom smittesituasjonen tilsier det være aktuelt å innføre forebyggende tiltak som eksempelvis portforbud ved at 'infisert sone' opprettes.

Veterinærinstituttet har satt sammen en arbeidsgruppe som har vurdert en rekke forhold knyttet til risiko for introduksjon av HPAI til fjørfe. Sannsynligheten for at HPAI introduseres til fjørfe i et område og konsekvensene av et utbrudd i det aktuelle området er tatt i betraktning. Risikovurderingen er i hovedsak basert på historiske påvisninger av HPAI hos fjørfe og villfugl i Norge, samt kartlegging av smittesituasjonen i siste kvartal (perioden oktober - desember 2022; Q4 2022). Konsekvensene av et HPAI-utbrudd i et anlegg med fjørfe er avhengig av antall og type fjørfeanlegg som finnes i nærområdet. Data basert på søknader om produksjonstilskudd i 2022 er brukt til å identifisere områder med høy fjørfetetthet. Tetthet av kommersielle anlegg med fjørfe og nærhet til våtmark og andre habitater med høy forekomst av andefugl er hensyntatt i vurderingen. Våtmarker og andre viktige villfugllokaliteter er vurdert med bakgrunn i Miljødirektoratets miljøatlas og data fra Birdlife.

Risikovurderingen er ment som et hjelpemiddel til å raskt kunne identifisere kommuner der det kan være behov for å iverksette forebyggende tiltak mot introduksjon av HPAI i fjørfe- og andre typer tamfuglhold. Vurderingen må sees i sammenheng med den til enhver tid aktuelle smittesituasjonen i Europa og Norge med vekt på utbredelse av HPAI hos fjørfe og villfugl.

2 HPAI-status i Norge og Europa

Det ble påvist HPAI hos villfugl i løpet av sommermånedene og ut over høsten 2022 i en rekke europeiske land, også i Norge. HPAI H5Nx-virus tilhørende clade 2.3.4.4b oversomret og forårsaket utbrudd i store sjøfuglkolonier flere steder i Nord-Europa gjennom sommeren. I Norge ble det påvist HPAI hos et stort antall havsulekadavre som drev i land langs kysten. Det ble også gjort påvisninger hos fugler som eter åtsler og/eller jakter på svake individer, herunder havørn, storjo og svartbak. Påvisningene hos disse artene kan ses på som en indikasjon på forekomst av HPAI blant byttedyra deres, dvs. andre sjøfugler. I høst har påvisninger blant sjøfugl avtatt, og det har vært klart flest HPAI-påvisninger hos andefugl i Europa i perioden september til desember. Dette kan ses på som forventet, siden den funksjonelle tettheten blant sjøfugl blir lavere etter hekketiden, mens den funksjonelle tettheten blant ande- og vadefugler øker under trekket og på overvintringsplassene. Det må imidlertid bemerkes at en utvikling i denne retningen også kan skyldes at sykdom hos ande- og vadefugler er enklere å oppdage når disse artene samles i store tettheter under trekket og på overvintringsplassene, mens sykdom hos sjøfugl vil være vanskeligere å oppdage på denne årstiden.

Ender, gjess og til dels vadefugler som trekker fra Norge har ofte vinteropphold i sørlige deler av Nordsjøen og De britiske øyer. Mange sjøfugler sprer seg langs norskekysten, mens en del arter lever mer eller mindre pelagisk (ute på det åpne hav). Mange måkearter kan trekke sørover i Nordsjøen og den europeiske Atlanterhavskysten for så å vende tilbake allerede i januar og februar.

Storbritannia, Frankrike, Tyskland, Nederland og Belgia står til sammen for omkring 90 % av HPAI-utbruddene blant fjørfe fra midten av september til begynnelsen av desember (kilde: EFSA). Totalt er det rapportert om 398 utbrudd i fjørfebesetninger i perioden.

I Norge har man i årets siste kvartal (Q4 2022) så langt påvist HPAI hos åtte villfugl. Av disse påvisningene er fire i Rogaland, tre i Troms og Finnmark og én i Nordland. Veterinærinstituttet er ikke kjent med at det i perioden har vært økt dødelighet blant villfugl som gir grunnlag for mistanke om lokale utbrudd i villfuglpopulasjonen andre steder i landet. Når høsttrekket er over er det en roligere periode med færre fuglebevegelser gjennom vinteren, frem til vårtrekket begynner så tidlig som i

februar. Kalde vintre vil kunne medføre at våtmarksområder og grunne innsjøer fryser til. Da blir overvintrende våtmarksfugler tvunget sørover og vestover for å finne åpent vann.

Det ble påvist HPAI i to kommersielle fjørfebesetninger i Rogaland i henholdsvis oktober og november 2022 i Klepp og Sola kommune.

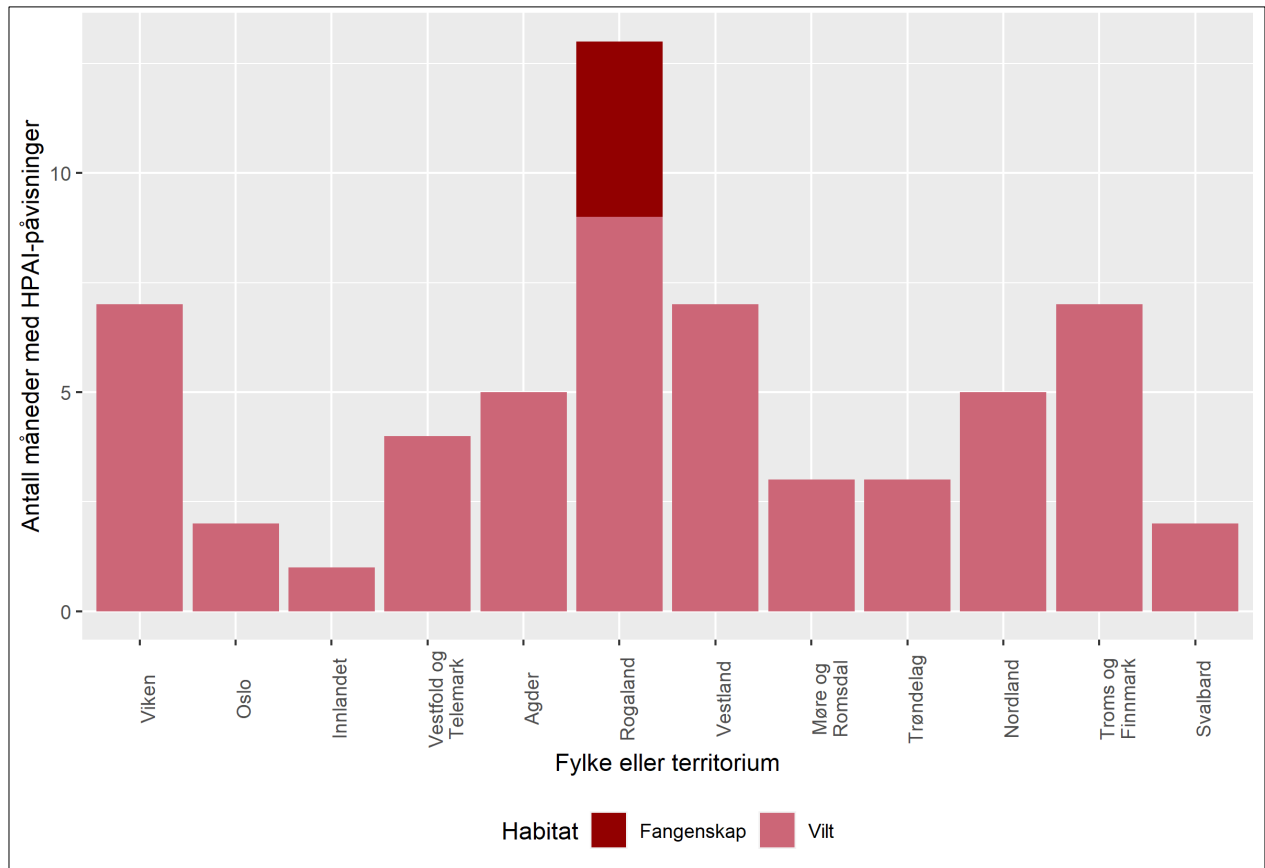
3 Historisk forekomst av HPAI i Norge

HPAI ble påvist for aller første gang i Norge i november 2020. En syk kortnebbgås funnet i Sandnes kommune i Rogaland ble etter prøvetaking bekreftet HPAI-positiv. Siden den gang og frem til i dag har det blitt påvist HPAI hos villfugl mange steder i landet, i all hovedsak i kommuner med kystlinje (figur 1).

Kort tid etter den første påvisningen hos villfugl i 2020 ble det påvist HPAI hos tamfugl i en fuglepark på Nærbø i Hå kommune i Rogaland. Ett år senere, i november 2021, ble den første påvisningen av HPAI i en kommersiell fjørfebesetning bekreftet. Besetningen med verpehøns var lokalisert i Klepp kommune i Rogaland, og få dager etter den første påvisningen ble HPAI bekreftet på nabogården i nok en kommersiell verpehønsbesetning. Gårdene lå i nær tilknytning til et våtmarksområde. I oktober 2022 ble det påvist HPAI i en avlsbesetning med slaktekylling foreldredyr i Klepp kommune. Dette anlegget lå i tilknytning til samme våtmarksområde som utbruddsgårdene fra november 2021. I november 2022 ble det påvist HPAI i en verpehønsbesetning i Sola kommune. Det totale antall HPAI-utbrudd i fjørfebesetninger i Norge er fire på rapportens publiseringstidspunkt, samtlige har funnet sted i Rogaland (figur 2). Det har så langt ikke blitt påvist HPAI i hobbyfjørfehold i Norge.

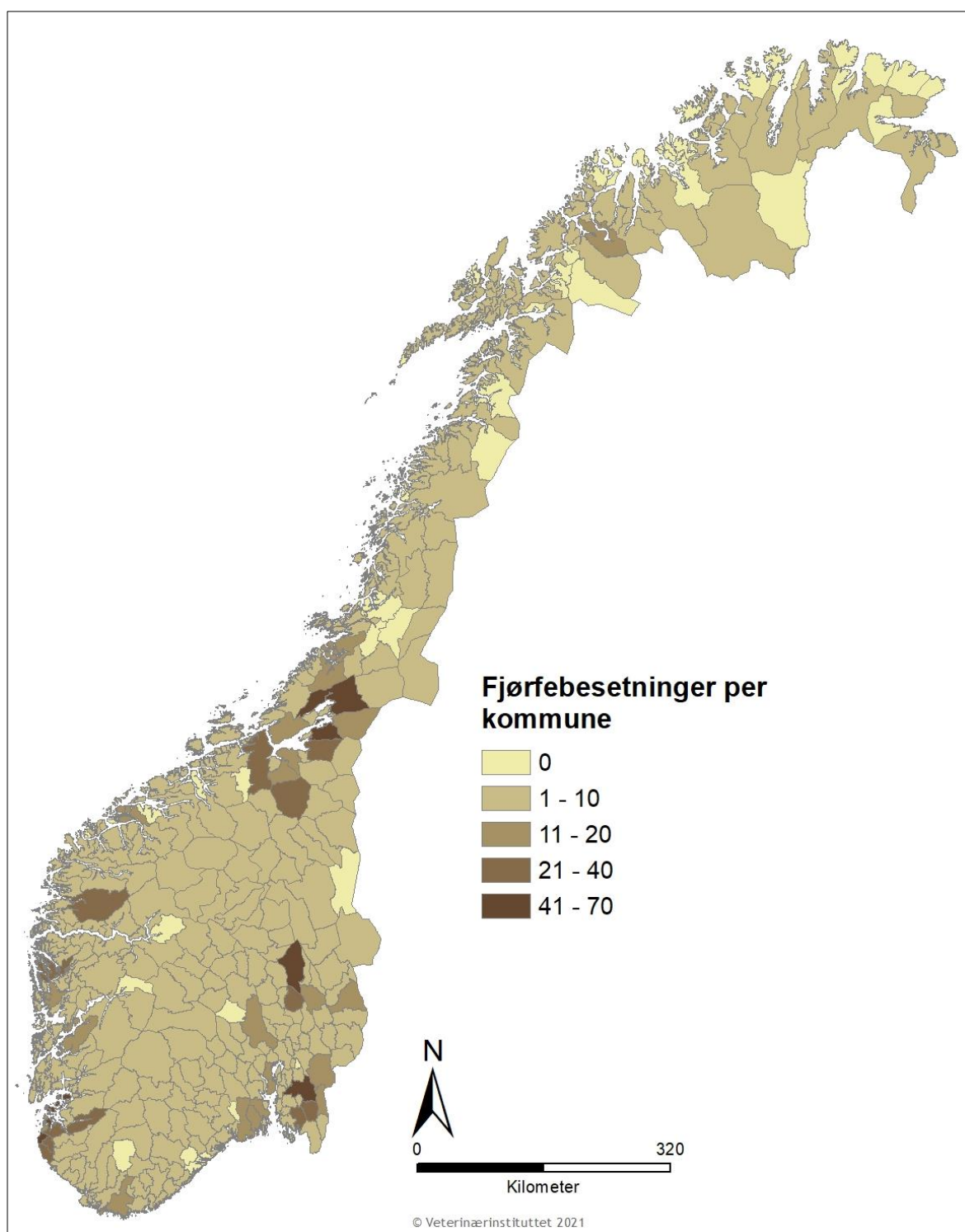
Figur 1. Kart over historiske utbrudd av HPAI hos fjørfe (røde punkter) og påvisning av HPAI hos villfugl (rosafargede kommuner) i Norge i perioden oktober 2020 til november 2022.

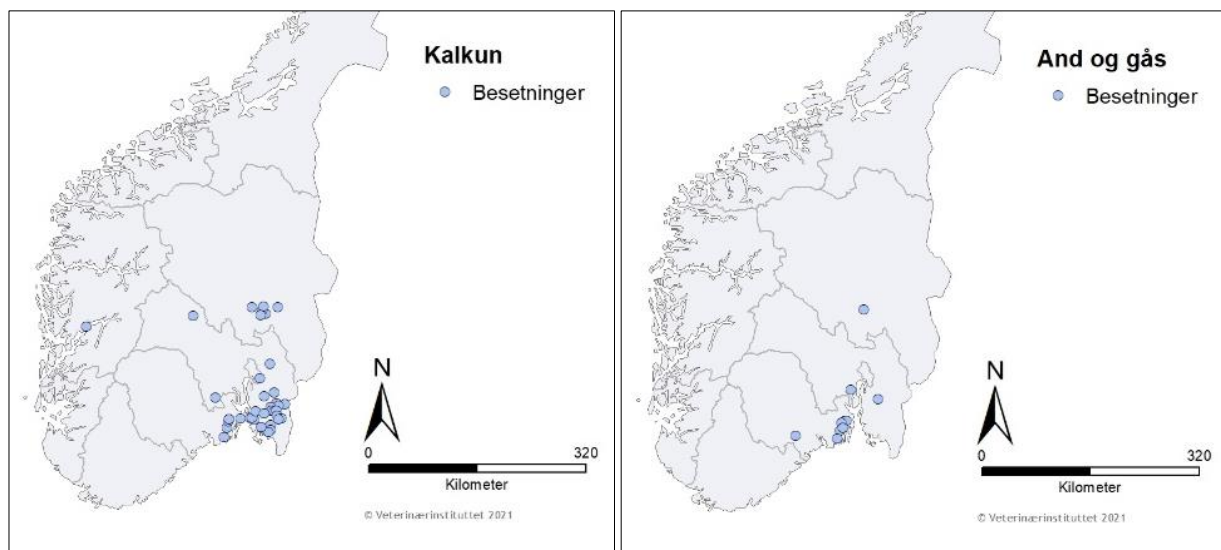
Figur 2. Påvisninger av HPAI hos tamfugl (rødt) og villfugl (rosa) i Norge i perioden oktober 2020 til november 2022.

4 Fjørfeproduksjon i Norge

Det er i all hovedsak tre regioner som peker seg ut som de mest fjørfetette områdene i Norge; Jæren i Rogaland, området rundt Trondheimsfjorden i Trøndelag og enkelte kommuner på Østlandet (figur 3). På Østlandet er majoriteten av kommersielle besetninger med kalkun, ender og gjess lokalisert (figur 4).

Figur 3. Kart over antall besetninger med slaktekylling og verpehøns basert på søknader om produksjonstilskudd per mars 2021.

Figur 4. Kart over besetninger med kalkun (t.v.) og ender og gjess (t.h.) basert på tall fra Leveranseregisteret for slakt per mars 2021.

4.1 Rogaland

Fjorfepopulasjonen i Rogaland er stor og omfatter til sammen 164 verpehønsprodusenter, 24 rugeeggprodusenter og 126 slaktekyllingprodusenter (kilde: Statsforvalteren i Rogaland, tall basert på søknader om produksjonstilskudd i 2022). Hobbyfjorfehold og andre typer hold av fugl i fangenskap kommer i tillegg. Den kommersielle fjorfeproduksjonen er særlig konsentrert i et relativt lite område på Jæren. I kommunene Randaberg, Stavanger, Sola, Klepp, Time, Hå, Sandnes og Gjesdal er til sammen 118 verpehønsprodusenter, 19 rugeeggprodusenter og 114 slaktekyllingprodusenter lokalisert. Flere steder i Sør-Rogaland er det mer enn ett anlegg med fjorfe innenfor én kvadratkilometer, og dette er å betrakte som svært høy tetthet i europeisk målestokk. Besetningsstørrelsene (antall dyr per anlegg) er imidlertid betydelig mindre i Norge sammenlignet med det som er vanlig i andre europeiske land.

Ved to rugerier på Jæren klekkes alle kommersielle verpehøns i Norge. Flere besetninger med importerte besteforeldredyr og foreldredyr i området er tilknyttet disse rugeriene. Daggamle kyllinger sendes til oppdrettere i store deler av landet, men en stor andel oppdrettes som livkyllinger lokalt i Rogaland før de sendes ut til konsumeggprodusenter i hele Norge. Slaktekyllingproduksjonen i Rogaland er bygget på rugeeggprodusenter som leverer til et rugeri på Jæren. Rugeriet sender ut daggamle kyllinger til slaktekyllingprodusentene i området, som ved endt produksjonssyklus leverer dyrene til slakt ved et stort fjorfeslakteri på Jæren.

Jæren, inkludert øyene (Rott, Håstein, Kjørholmane), kystlinjen og våtmarksområdene som finnes spredt i jordbrukslandskapet, er et svært viktig område for overvintrende ande- og vadefugler. Området er også svært viktig som rasteplass for mange ulike fuglearter og er definert både som et Ramsar-område og Important Bird Area (IBA). Ramsar-områdene Rott-Håstein-Kjør og Jæren våtmarkssystem omfatter kommunene Klepp, Hå, Sandnes, Sola, Time og Randaberg. Ved østlige og kalde værtypen kan Jæren fungere som rasteplass for fugler som flykter unna kulde og tilfrosset vann i de østre delene av Norge og i nabolandene våre (Sverige, Finland, Russland). Utover vinteren vil vestlige vinder og varmere vær kunne gjøre at Jæren raskt får besøk av fugler (gjess, ender, vadefugler og rovfugl) som trekker inn fra de sørlige delene av Nordsjøen og de Britiske øyer. Vinterstormer fra vest kan også bidra til at sjøfugl fra britiske bestander blir presset over mot Jæren.

Basert på historiske påvisninger av HPAI hos fjørfe og villfugl i Rogaland, smittesituasjonen i siste kvartal (perioden oktober - desember 2022), tetthet av kommersielle fjørfeanlegg og nærhet til våtmark og andre habitater med høy forekomst av ande- og vadefugl har Veterinærinstituttet identifisert følgende kommuner i Rogaland der risiko for introduksjon av HPAI til fjørfe og andre fugler i fangenskap antas å være forøket: Stavanger, Kvitsøy, Randaberg, Sola, Sandnes (unntatt tidl. Forsand kommune), Klepp, Time og Hå (figur 5). I disse kommunene bør infisert sone opprettholdes.

I kommunene Hjelmeland, Strand, tidl. Forsand, Gjesdal, Bjerkreim, Lund, Eigersund og Sokndal er grunnlaget for å opprettholde infisert sone svakere da det er lavere tetthet av kommersielle fjørfebesetninger og lavere forekomst av ande- og vadefugl her.

Figur 5. Forslag til høyriskoområde for introduksjon av HPAI til fjørfe i Rogaland. Markerte lokaliteter med mer enn 50 fjørfe (gule store punkter) og færre enn 50 fjørfe (lyseblå små punkter) er basert på søknader om produksjonstilskudd i 2022.

4.2 Østlandet

På Østlandet er det flere kommuner med et høyt antall kommersielle fjørfebesetninger (figur 3). Kommuner med mellom 21 og 70 kommersielle anlegg med slaktekylling og verpehøns finner man i Innlandet (Ringsaker og Østre Toten) og i Viken (Indre Østfold, Rakkestad og Sarpsborg). Kommunene har ulikt areal, så antall besetninger i en kommune er ikke nødvendigvis et godt mål på tettheten mellom fjørfeanlegg.

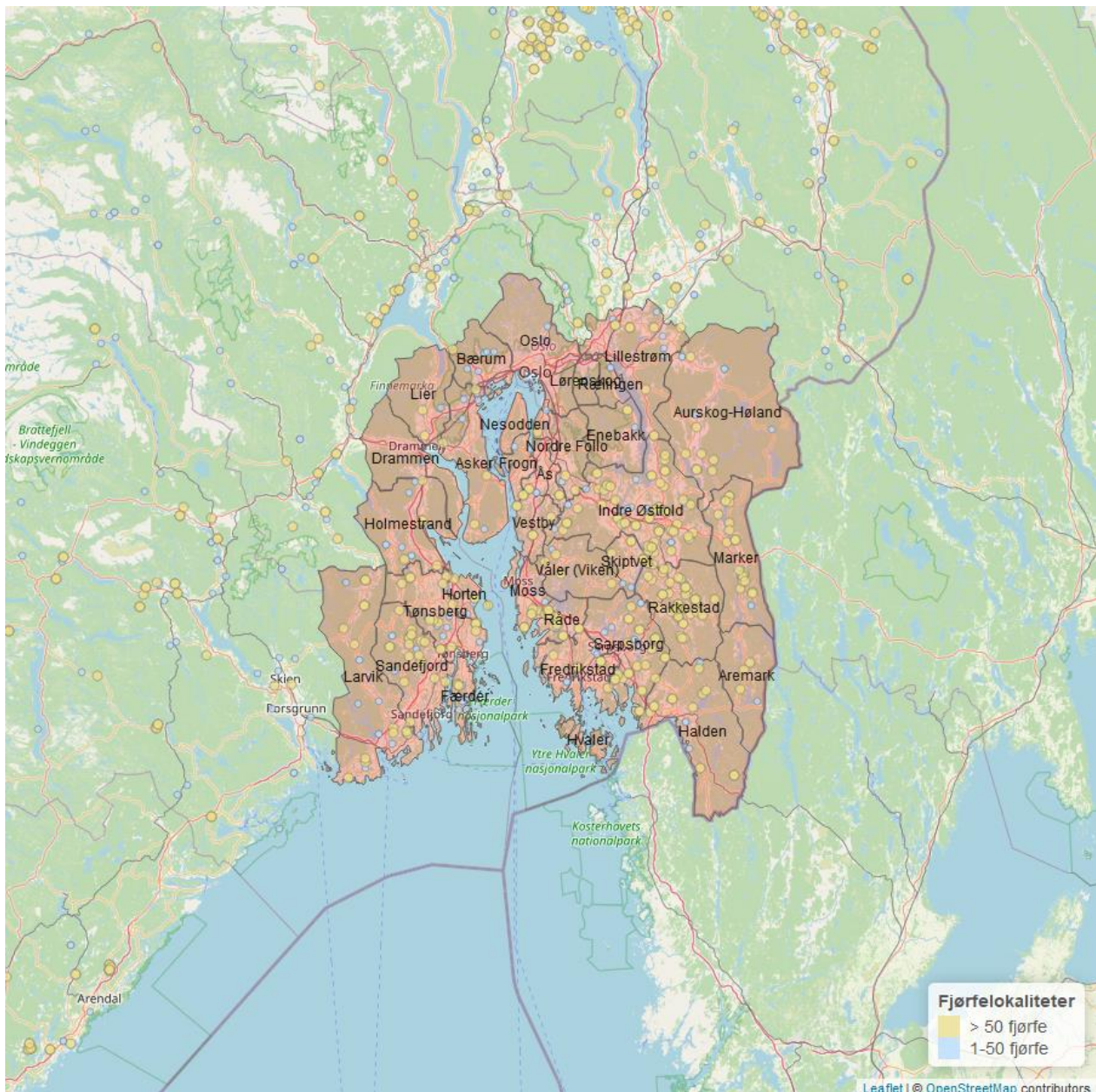
Majoriteten av kalkunprodusentene holder til i Viken (figur 4). Kommersielle anlegg med ender og gjess er i all hovedsak lokalisert i Viken og Vestfold og Telemark. Kalkun er ansett for å være en svært sensitiv art som er betydelig mer mottakelig for HPAI-infeksjon sammenlignet med høns. Ender og gjess kan på sin side vise få eller kun milde symptomer ved HPAI-infeksjon.

Ved påvisning av HPAI hos villfugl, fjørfe eller andre fugler i fangenskap på Østlandet bør Mattilsynet vurdere å innføre infisert sone. Utstrekning av den infiserte sonen vil avhenge av smittelokalisasjon, type påvisning (villfugl eller tamfugl) og antatt smitteutbredelse. Kartet over historiske påvisninger av HPAI hos villfugl viser at det er kommuner med kystlinje som er hyppigst representert på statistikken. Kystnære kommuner med høy tetthet av kommersielle fjørfeanlegg og/eller betydelig forekomst av økologiske fjørfeprodusenter og hobbyfjørfehold bør vurderes inkludert i infisert sone dersom det er behov for skjerpede forebyggende tiltak.

Blant de viktigste trekkfugllokalitetene på Østlandet er Øra (Glomma) i Fredrikstad, Kurefjorden i Moss og Råde, Nordre Øyeren i Enebakk, Rælingen og Lillestrøm, Åkersvika i Hamar og Stange, Tufsingdeltaet i Os i Østerdalen, Dokkadeltaet i Nordre og Søndre Land, Nordre Tyrifjorden i Ringerike og Hole, Fiskumvannet i Øvre Eiker og Ilene/Prestrødkilen i Tønsberg. I flere av disse områdene vil det være større ansamlinger av overvintrende andefugler, blant annet stokkender og knoppsvane. En normal vinter vil det imidlertid være relativt lite langdistanse-bevegelse av fugl til og fra disse områdene.

Basert på historiske påvisninger av HPAI hos villfugl på Østlandet, tetthet av kommersielle fjørfeanlegg (inkludert anlegg med kalkun, ender og gjess) og nærhet til kysten har Veterinærinstituttet identifisert følgende kommuner på Østlandet der risiko for introduksjon av HPAI til fjørfe og andre fugler i fangenskap antas å være forøket: Larvik, Sandefjord, Færder, Tønsberg, Horten, Holmestrand, Drammen, Lier, Asker, Bærum, Oslo, Lørenskog, Rælingen, Lillestrøm, Aurskog-Høland, Enebakk, Nordre Follo, Nesodden, Frogn, Ås, Vestby, Indre Østfold, Våler, Skiptvedt, Moss, Råde, Rakkestad, Marker, Aremark, Fredrikstad, Sarpsborg, Halden og Hvaler (figur 6). Nåværende smittesituasjon tilsier ikke at det er behov for å opprette infisert sone på grunnlag av HPAI-forekomst i disse kommunene. De fleste av disse kommunene er på rapportens publiseringstidspunkt en del av infisert sone opprettet på grunnlag av forekomst av Newcastlepsyke hos duer.

Det er flere kommuner på Østlandet som har høy tetthet av fjørfeanlegg og/eller høy forekomst av kommersielt fjørfe med utegang, men som ikke ligger like nært kysten. Avhengig av utvikling i omfang og utbredelse av HPAI bør slike kommuner vurderes inkludert i en infisert sone. Eksempler på slike kommuner er Hole, Ringerike, Jevnaker og Nes kommune i Viken og Østre Toten, Ringsaker og Stange kommune i Innlandet.

Figur 6. Forslag til høyrisikoområde for introduksjon av HPAI til fjørfe i området rundt Oslofjorden. Markerte lokaliteter med mer enn 50 fjørfe (gule store punkter) og færre enn 50 fjørfe (lyseblå små punkter) er basert på søknader om produksjonstilskudd i 2022.

4.3 Trøndelag

Fjorfeproduksjonen i Trøndelag er i all hovedsak begrenset til høns og produksjon av konsumegg og slaktekylling. Produksjonen er i stor grad lokalisert i områder som ligger langs Trondheimsfjorden fra Steinkjer i nord til Orkland i sørvest. I tillegg er det en god del slaktekyllingbesetninger i kommunene Melhus og Midtre Gauldal med bakgrunn i at Norsk Kyllings slakteri tidligere var lokalisert på Støren før det ble flyttet til Orkanger. Det er om lag 220 besetninger med verpehøns og 140 besetninger med slaktekylling i Trøndelag (kilde: søknader om produksjonstilskudd i 2022).

I både ytre og indre del av Trondheimsfjorden er det områder som er svært viktige overvintringsplasser for sjøfugl og ender. Under vårtrekket vil mange av disse områdene være viktige rasteplasser blant

annet for gjess, spesielt kortnebbgås som overvintrer langs den sørlige kysten av Nordsjøen (Danmark, Tyskland, Nederland). Kortnebbgåsa raster i Trøndelag langs Trondheimsfjorden på vei til og fra hekkeområdene på Svalbard. I den forbindelse øker forekomsten av andefugl i Trøndelag i perioden mars til mai og fra september til begynnelsen av november. Mildt og vestlig vær kan føre til at trekket starter tidlig, slik at gjess, ender og måker kommer tidlig til lokalitetene. Viktige områder er Ørland, Gaulosen i Trondheim, Melhus og Skaun, Stjørdalsfjord i Stjørdal og Malvik, Tautra/Svaet i Frosta, Neadeltaet i Selbu og flere lokaliteter i indre Trondheimsfjord og Snåsavatnet (Levanger, Verdal, Steinkjer, Inderøy). Foreløpig har det vært få HPAI-påvisninger hos kortnebbgås i Norge, men blodprøver tatt fra gjess i Trøndelag våren 2022 viser at en høy andel hadde antistoffer mot fugleinfluensavirus (pers. komm: Anne-Fleur Brand, NTNU). Det er viktig å følge med på HPAI-status hos kortnebbgås i Europa under vinteren med hensyn til faren for at smitten blir med nordover til våren.

De HPAI-påvisningene som så langt har blitt gjort i Trøndelag gir ikke grunnlag for å anbefale å definere kommuner i denne regionen som høyrisikoområder hver vår og høst uten at smittesituasjonen tilsier det. Det kan være aktuelt å innføre infisert sone i kommuner Trøndelag ved påvisninger av HPAI hos ville fugler rundt Trondheimsfjorden eller ved rapporter om høy dødelighet blant kortnebbgjess i forkant av trekk til Trøndelag.

Basert på historiske påvisninger av HPAI hos villfugl i Trøndelag, smittesituasjonen i Q4 2022 (perioden oktober - desember 2022), tetthet av kommersielle fjørfeanlegg og nærhet til habitater med høy forekomst av ande- og vadefugl har Veterinærinstituttet identifisert følgende kommuner i Trøndelag der risiko for introduksjon av HPAI til fjørfe og andre fugler i fangenskap antas å være forøket: Steinkjer, Inderøy, Verdal, Levanger, Frosta, Stjørdal, Malvik, Trondheim, Skaun, Orkland, Melhus og Midtre Gauldal (figur 7). Nåværende smittesituasjon tilsier ikke at det er behov for å opprette infisert sone på grunnlag av HPAI-forekomst i disse kommunene.

Figur 7. Forslag til høyriskoområde for introduksjon av HPAI til fjørfe i Trøndelag. Markerte lokaliteter med mer enn 50 fjørfe (gule store punkter) og færre enn 50 fjørfe (lyseblå små punkter) er basert på søknader om produksjonstilskudd i 2022.

5 Fuglebevegelser i vinterhalvåret

Første del av vinteren vil typisk være en relativt stabil periode med tanke på fugleforflytninger, men allerede i februar kan milde og vestlige værtyper gjøre at vi får et innsig av trekkfugler fra sørlige deler av Nordsjøen og De britiske øyer. Dette kan typisk være gjess og måker. Foruten rasteområdene som er beskrevet i avsnittene om Rogaland og Trøndelag, er det viktige rasteområder på Lista i Farsund kommune og på kysten av Nordvestlandet. De viktigste der er Giske våtmarksområde i Giske, Harøya i Ålesund, Sandblåst/Gaustadvågen i Hustadvika, Sør-Smøla i Smøla og Mellandsvågen i Aure. Videre er det mange viktige rasteområder langs kysten av Nord-Trøndelag og Nordland. Trekkfuglene vil imidlertid komme til disse områdene først etter å ha kommet til lokalitetene lengre sør.

6 Høyriskoområder i Skandinavia

I Danmark defineres hele landet som et høyriskoområde for HPAI. Det er i overensstemmelse med historiske påvisninger av HPAI hos fjørfe og villfugl. Danmark ligger sentralt plassert på mange villfuglarters trekkruiter. I en trusselvurdering fra 21. november 2022 besluttet Fødevarestyrelsen å heve risikonivået fra middels til høyt basert på at den samlede risikoen for introduksjon av HPAI fra villfugl til danske fjørfebesetninger ble ansett som høy.

Det er innført et portforbud ('indelukningskrav') i Danmark som innebærer at alle fugler og fjørfe i fangenskap skal holdes under tak. De som holder færre enn 100 fugler i fangenskap og kun bruker produkter fra dyrene i egen husholdning er unntatt fra dette kravet, gitt at fuglene ikke er i kontakt med fjørfe som holdes for kommersiell produksjon av egg, kjøtt eller andre produkter. Med portforbud menes at dyrene enten skal holdes innendørs eller at de holdes i et inngjerdet område. Er det inngjerdede uteområdet mindre enn 40 m² så er det ikke krav om overdekking, men Fødevarestyrelsen anbefaler tett tak, nett, netting eller 'måketråd' (dvs. farget polyestertråd/nylontråd med en diameter på 1,5-2 mm). Er det inngjerdede uteområdet større enn 40 m² så er det krav om overdekking med tett tak, nett, netting eller måketråd (maks. 20 cm mellom trådene). Det er i alle tilfeller krav om at fôr og vann gis på områder med tett tak eller overdekking. Trær og større busker kan erstatte kravet om overdekking for det arealet av innhegningen som dekkes av vegetasjon.

I Sverige er de samme fylkene (län) som ble definert som høyriskoområder i utbruddssesongen 2021/2022 gjeninnført med virkning fra 16. november 2022. Dette innebærer at Blekinge län, Gotlands län, Hallands län, Kalmar län, Skåne län, Stockholms län, Södermanlands län, Uppsala län, Västra Götalands län, Östergötlands län og deler av Jönköpings län inngår i høyriskoområdet. Se kart over høyriskoområdet i Sverige [her](#). Risikovurderingen er gjennomført at Statens Veterinärmedicinska Anstalt, og er i hovedsak basert på historiske påvisninger av HPAI hos villfugl og fjørfe samt fjørfe tetthet i de ulike fylkene.

Restriksjonene i høyriskoområdet i Sverige avhenger av type fjørfe-/fuglehold. Dersom man driver kommersiell virksomhet (salg av egg, kjøtt, levende dyr eller andre produkter) skal dyrene holdes innendørs. Dersom man driver kommersiell virksomhet med ender, gjess eller struts og dyrene utsettes for unødig lidelse ved å holdes innendørs, tillates det at de kan gå på et inngjerdet uteområde. Ender og gjess skal holdes adskilt fra annet fjørfe. Dersom man har et hobbyhold og ikke selger egg, kjøtt eller andre produkter tillates det at dyrene går utendørs i et inngjerdet område. Det er en anbefaling om tak. Fôr og vann skal i alle typer fjørfe-/fuglehold gis innendørs eller under tildekket uteområde. I høyriskoområdene er det forbud mot markeder, utstillinger, konkurranser og andre arrangementer der fugler samles, og forbudet gjelder uavhengig av art.

7 Vurdering

Begrepet høyriskoområder betyr i denne sammenheng kommuner i Norge der risikoen for introduksjon av HPAI til fjørfe og andre fugler i fangenskap antas å være større enn den gjennomsnittlige risikoen for alle landets kommuner. I begrepet risiko ligger både sannsynligheten for at HPAI introduseres til fjørfe i et område og konsekvensene av et utbrudd i det aktuelle området. Flere områder er pekt ut som høyriskoområder uten at smittesituasjonen på nåværende tidspunkt tilsier at det er behov for opprettelse av infisert sone med tiltak.

Basert på smittesituasjonen på rapportens publiseringstidspunkt og påvisninger hos villfugl og fjørfe i Norge i siste kvartal anbefaler Veterinærinstituttet per 19.12.2022 at det opprettholdes infisert sone i følgende kommuner: Stavanger, Kvitsøy, Randaberg, Sola, Sandnes (unntatt tidl. Forsand kommune), Klepp, Time og Hå.

Denne risikovurderingen kan brukes til definere kommuner der det kan være behov for å iverksette forebyggende tiltak mot introduksjon av HPAI i fjørfe- og andre typer tamfuglhold. Vurderingen må sees

i sammenheng med den til enhver tid aktuelle smittesituasjonen i Europa og Norge, med vekt på utbredelse av HPAI hos fjørfe og villfugl. Basert på den historiske utbredelsen av fugleinfluenza i Norge anbefaler Veterinærinstituttet at vurderinger knyttet til etablering eller avvikling av infiserte soner bør gjøres som en dynamisk prosess. Dette vil gjøre at man i større grad kan tilpasse tiltakene slik at de er i samsvar med det aktuelle risikobildet, og dermed potensielt sikre større forståelse for og etterlevelse av regler.

Sverige og Danmark har valgt en annen tilnærming som innebærer at infiserte soner etableres om høsten og opprettholdes frem til våren etter at det meste av fugletrekket er gjennomført. En slik tilnærming kan på sikt være aktuell å benytte i visse regioner eller i større deler av Norge. På nåværende tidspunkt er det gode grunner til at infisert sone i høyrisikoområdet i Rogaland bør følge den svenske og danske tilnærmingen. Det kan videre bli aktuelt å iverksette forebyggende tiltak i de identifiserte høyrisikoområdene på Østlandet og i Trøndelag dersom smittesituasjonen endrer seg. Veterinærinstituttet følger løpende med på utviklingen og vil vurdere risikobildet gjennom utbruddssesongen.

Denne risikovurderingen omhandler sannsynlighet for og konsekvens av introduksjon av HPAI til fjørfebesetninger. Ved utbrudd av HPAI hos fjørfe kan det være risiko for kontaminering av nærmiljøet, særlig i forbindelse med saneringsarbeid. Sjøfuglbestandene i Norge er i sterk tilbakegang og dermed svært sårbare. Dette gjelder spesielt kolonihekkende sjøfugl i hekketiden. I et én helse-perspektiv er det derfor også viktig å minimere risikoen for spredning av HPAI fra tamfugl til villfugl.

8 Referanser

Birdlife, 2022. Important Bird Areas. Besøkt 16.12.2022. <http://datazone.birdlife.org/home>

Fødevestystyrelsen, 2022. Hvad skal du gøre med dit fjerkræ og fugle i fangenskab under en fugleinfluenzaepidemi? Besøkt 16.12.2022. https://www.foedevarestyrelsen.dk/Leksikon/Sider/Hvad_skal_du_gore_med_dit_fjerkræ_under_en_fugleinfluenzaepidemi.aspx

Fødevestystyrelsen, 2022. Højpatogen fugleinfluenza i Europa i relation til truslen for Danmark pr. 21. november 2022. Rapport 21.11.2022. <https://www.foedevarestyrelsen.dk/SiteCollectionDocuments/Dyresundhed/Trusselsvurdering/Trusselsvurdering%20for%20fugleinfluenza%20pr%202021-11-2022%20HPAI%20i%20DK%20Høj.pdf>

Jordbruksverket, 2022. Fågelinfluensa - Det här gäller i högriskområden. Besøkt 16.12.2022. <https://jordbruksverket.se/djur/djurskydd-smittskydd-djurhalsa-och-folkhalsa/aktuellt-lage-for-smittsamma-djursjukdomar/fagelinfluensa#h-Dethar>

Miljødirektoratet, 2022. Miljødirektoratets miljøatlas. Besøkt 16.12.2022. <https://miljoatlas.miljodirektoratet.no/KlientFull.htm>

Statens Veterinärmedicinska Anstalt, 2022. Riskvärdering - högriskområden för introduktion av höjpatogen fågelinfluensa till fjäderfä. Rapport 24.10.2022. <https://www.sva.se/media/fg0dkq1j/risv%C3%A4rdering-h%C3%B6griskomr%C3%A5den-hpai-2022.pdf>